



מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

24 בספטמבר 2011 / כה באלול תשע"א –

דבר תורה פרשת ניצבים – וילך

מאת: פליס רוזנברג

אבקש להתחלק איתכם הרהורי על סיפור סליחות שהיה אחד הסיפורים שאבי ז"ל, שלו אקדיש את דבר תורה זה, לא רק סיפור לי כמה פעמים בהסברו שהוא חשוב יותר מכל התפילות וכל הדברים שאנו עושים כדי למצוא חן בעיניו של זולתינו. מגיל צעיר אהבתי שאבא מספר לי סיפורים והסיפור הזה אהבתי במיוחד.

אם לא למעלה מזה

יצחק לייבוש פרץ (18 במאי 1851, זמושץ' – 3 באפריל 1915, ורשה)

בכל ימות הסליחות, בבוקר בבוקר, נעלם הרבי מנימירוב. בני-ביתו משכימים לסליחות, יוצאים ועוזבים את הדלת פתוחה אחריהם; בלי ספק יוצא הוא אחרי כן בעצמו. ומעולם לא ראה אותו איש, לא בחוץ ולא בבית-הכנסת או בבית-המדרש, ולא אצל המנינים.

והנה מה שהפתח פתוח – אין בכך כלום; אל בית הצדיק לא יבואו גנבים; יגע אחד מהם בכף-המנעול, ומובטח אני, שתיבש ידו. אך איה הרבי?

ואומרים: בלי ספק במקום! – הימים – ימים נוראים, צרכי עם ישראל מרובים, צריכים לפרנסה, לשלום, לבריאות, ליראת-שמים ויראת-חטא... והולך וקרב יום הדין, השופט כל הארץ יעשה משפט, והשטן משוטט בכל הארץ, ובוחן ובודק באלפים עינים בחורין ובסדקין של הלב והנפש! והוא מסית ומדיח, ועולה ומשטין! ומי יעמוד ביום צר, אם לא קדוש ישראל מנימירוב?

בלי ספק הוא עולה למרום ומשתטח לפני כסא כבודו, ומתפלל על עם ישראל; ולפעמים מתנהג הוא



מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

גם בתקיפות, כדרכו!

והנה בא לנימירוב מתנגד מירושלים דליטא
וימלא פיו צחוק.

כידוע, גדול כוח הליטאים בנגלה, אבל נפשם
יבשה בלי שום לחלוחית של אמונת צדיקים! ומחיק
הליטווא"ק, ומראה באצבע גמרא מפורשת, שגם
משה רבינו, עליו השלום, לא עלה למרום, כי אם
למטה מעשרה טפחים – והצדיק מנימירוב לא כל
שכן!

– ואם כן, איפה הוא הרבי בשעת הסליחות?
והליטווא"ק אומר, שיש לו עליו שאלות חמורות
מזו...

ובאותו הרגע החליט בלבו לחקור שורש דבר.
ועוד באותו היום, בין מנחה למעריב, התגנב
הליטווא"ק אל חדר-משכבו של הצדיק, וישכב תחת
מטתו... ואינו מתיירא, שמא תתקוף עליו שנתו, הלא
ליטווא"ק הוא! ובוחר הוא לו איזו מסכת ולומד אותה
בעל-פה.

ושכב כל הלילה, ולמד בעל-פה!

כשעה חדא, קודם שקראו לסליחות, הרגיש
הליטווא"ק שהצדיק מתהפך על משכבו, שהוא נאנח
וגונח, גונח ונאנח. והנה ידוע, שאנחותיו של הצדיק
מנימירוב היו מלאות צער ויסורין, והשתפכות הנפש,
וכל השומע היה גועה ממש בבכי! וזה אינו מפסיק
מלמודו בלחש...

ושניהם שוכבים: הרבי על המטה והליטווא"ק
תחת המטה.

כשקראו לסליחות, שמע הליטווא"ק, והנה רבתה
התנועה בחדרים הסמוכים, בני-הבית יורדים
ממטותיהם, מעלים הם נרות ונוטלים את ידיהם,
ומתלבשים, והולכים, ופותחים את הדלתות... ואחרי
כן שב הכול למנוחתו, והאור, שנזרע תחת מטתו של
הצדיק מן החדרים הסמוכים, נדעך. והוא נשאר
לבדו עם הרבי בבית.



מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

אחרי כן הודה ולא בוש, שבאותו הרגע נפלה
עליו אימה חשכה. כי לא דבר ריק הוא, להתבודד
עם הצדיק בשעת הסליחות! אבל הליטווא"ק עקשן
הוא – רועד הוא בכל גופו ושוכב!...

בינתיים קם גם הצדיק ממשכבו.

וקם, ועשה מה שעשה, ונגש אל ארון הבגדים,
והוציא משם חבילת בגדים שונים, דהיינו:

מכנסי בד לבנים, רחבים וקצרים, מגפים גדולים
ומשוחים בזפת, אדרת-שער עבה ומצנפת שער
גבוהה, וחגורת עור מצופה מסמרי נחושת – בגדי
אכרא!

ובאותם הבגדים התלבש הצדיק, ומצלחת
אדרתו יצא קצה חבל עבה...

והליטווא"ק אינו מאמין למראה עיניו, והוא
חושב, שנרדם בלילה ורואה חלום... אך לא חלמא
חזיא...

והרבי יוצא מחדרו, והליטווא"ק קם בלאט והולך
אחריו, כאותו הצל ההולך אחרי האדם.

והרבי עובר מחדר לחדר ובא לחדר-הבשול,
וכופף ראשו אל מתחת למטת המבשלת, ומניף גרזן
לחטוב עצים, ותוקע אותו לתוך אזורו, ויוצא את
הבית.

והליטווא"ק אחריו, אף כי כבר עלה על לבו דבר-
בליעל, כי הרבי צדיק הוא ביום וגזלן בלילה...

והולך הרבי בלאט ובצדי הרחובות, ואימת
הימים הנוראים מרחפת בחוץ. ופעם בפעם בוקעת
ויוצאת מאיזה בית אנחת חולה או פזמון של
סליחות. והרבי צולל בצללי הבתים ויוצא לאור
הלבנה בין בית לבית, והליטווא"ק אחריו... ולבו
דופק כהד לכל פסיעה ופסיעה של הצדיק.

והנה הרבי יצא את העיר.

וסמוך לעיר – יער. והצדיק נכנס לתוך היער,
ופסע כשלושים או ארבעים פסיעות בתוך היער,
ונגש אל אלון רך, והוציא את הגרזן מאזורו והניפו,



מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

ויך בעץ – פעם, פעמים ושלוש, עד כי נפל העץ...

והליטווא"ק עומד מרחוק ורואה, איך שהצדיק
חוטב את העץ לבקעים, ואת הבקעים לגזרים, ושהוא
מוציא מצלחת אדרתו חבל ארוך, ועושה מהם
חבילה, ותוחב את הגרזן באזרו, ומעמיס את
החבילה על כתפיו, ויוצא את היער ושב העירה.

כפוף הולך הרבי תחת משאו. והליטווא"ק

אחריו –

"האם לא יצא הזקן מדעתו?"

והצדיק אוחז את דרכו בלאט, ובא לאיזו סימטא
חשכה, ונגש אל בית קטן רעוע, ויעמוד מאחרי
החלון, וידפוק בשמשותיו בלאט.

והליטווא"ק שומע, שמתוך הבית קורא קול של

אשה חולנית:

– מי שם?

– ושהצדיק עונה בלשון הנכרים:

– יא! [1][1]

והאשה שואלת:

– קטו יא? [2][2]

והצדיק עונה:

– וואסיל.

– וואסיל? איזה וואסיל? ומה אתה רוצה,

וואסיל?

והצדיק אומר לה, והכול בלשון האכרים, שיש לו

חבילת עצים למכירה, שימכור לה בזול.

ואינו מחכה למענה האשה, ועובר אל הדלת,

ופותח אותה, ונכנס לבית.

והליטאי מתגנב אחריו.

לאור הלבנה רואה הוא חדר קטן ונמוך, שברי

כלי-בית, ובמטה – אשה חולנית מכוסה בבליי-

סחבות.

והחולנית שואלת באנחה:



מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

– אבל במה אקנה, וואסיל? אין כסף לאלמנה
עניה!

והצדיק המתחפש עונה, שיתן לה בהקפה;
ושבסך-הכול מבקש הוא שש אגורות!

אבל האשה אומרת, שאינה יכולה לקבל בהקפה,
שאין לה שום תקוה להשיג מעות ולשלם.

– מאין יבוא עזרי? – נאנחה האשה.

והצדיק, שהניח כבר את החבילה לארץ, מתקצף
עליה:

– הוי, יהודיה פתיה! את אשה קטנה וחולנית,
וימיר ספורים, ואני בוטח בך, ונותן לך בהקפה שש
אגורות! ולך אל גדול ורחמן, שגיא כוח וחי לעולמים,
ואינך בוטחת בו, שימציא לך שש אגורות?

– ומי יסיק לי בתנור? – נאנחת האשה – מי
יודע, מתי ישוב בני מעבודתו בלילה?

והצדיק עונה, שהוא יסיק לה...

והוא אומר ועושה...

ובשעה שהכניס העצים לתוך התנור, זימר
בלחש את הפזמון הראשון מסליחות היום...

ובהבעירו את העצים, אמר את הפזמון השני...

ואת הפזמון השלישי אמר, כאשר סתם את
התנור.

והליטווא"ק נהפך לבבו לאהוב את הצדיק
ולהאמין בו, ומאז היה נוסע אליו פעמים מדי שנה
בשנה.

וכשהיה שומע מספרים, שהצדיק עולה בימות
הסליחות למעלה, לא צחק עוד והיה אומר:

– מי יודע אם לא למעלה מזה!



מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

(יצחק ליבוש פרץ (1852–1915)

יצירותיו העבריות בלבד (רוב תרגומי יצירותיו מידיש עוד מוגנים בזכויות יוצרים)

מפרויקט בן-יהודה) <http://benyehuda.org/perets/lemala.html>

התלמוד הירושלמי מגדיר את זה בתרגום חופשי כדלהלן:

למי דומה זה שידע שלו הינו יותר גדול מאשר מעשיו? הוא דומה לעיץ עם הרבה ענפים ומעט שורשים. כשבא הרוח הוא עוקר את העיץ ומפילו (חופשי מהתלמוד הירושלמי 17, 6). הוא דומה לשיח קירח בערבה ולא רואה שמשהו טוב בדרך. הוא גר במדבר, באזור שאין נפש חייה. אבל האיש שמעשיו עולים על הידע שלו, למי הוא דומה? הוא עומד כמו עיץ עם לא ענפים רבים מדי אבל עם שורשים ארוכים וחזקים שמושרשים עמוק באדמה, כך שכל סערות העולם לא יכולים להזיזו ממקומו (חופשי מהתלמוד הירושלמי 17, 8). וכפי כתוב בברכי האבות (III, 17) הוא דומה לעיץ השטול קרוב לתעלה והוא מושיט את שורשיו לכיוון המיים ושותה ממנו ולכן לא מרגיש את החום ועלותיו נשארות רעננות. ובשנת בצורת הוא למרות הכל מלא פירות יפים וטעימים.

ומוסס מנדלסון אמר במילים שלי (ירושלים, 1782, עמודים 174 ו-175):

גם אם הספר הקדוש הזה, שאנו קבלנו באמצעות משה רבנו, בעצם ספר חוקים מלא פקודות, תקנות וכללי התנהגות, הוא מכיל אוצר עשיר ללא גבול כפי שמוכר לנו של אמת הגיון ושיקול דעת וחינוך דת ותורתי. ואלה קשורים בצורה חזקה לחוקים שהם אחד... כל מערכת העקרונות המצויינת וכל המודעות מתוארים בצורה כזו מבלי שהן כפויות לאמונה. בכל החוקים, שנחשבים שייכים למשה רבנו, בכלם אין אחד שנוסחו: אתה צריך להאמין או אתה לא צריך להאמין, אלא כתוב בכל החוקים: אתה צריך לעשות או אתה לא צריך לעשות. אין צו לאמונה, כי האמונה לא מקבלת צווים ולא פקודות. הדרך לאמונה רק יכולה להיות תוצאה של הכרה ושל להיות משוכנע שכך היא. כל הפקודות של החוק הקדוש הן מופנות אל כח רצון, אל כח לעשות של בני האדם.



מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

והרב שמשון בן רפאל הירש

(רב ומחבר. נולד בהמבורג כ"ד סיון תקס"ח (1808) ומת
בפראנקפורט דמיין כ"ז טבת תרמ"ט (31 בדצמבר 1808)
אמר, שחיים שמנהלים רחוק מהעולם בהתבוננות ובתפילות לא
שייך ואינו ליהדות. תורה ועבודה הן הדרך לעשיה בלבד. תלמוד
גדול שמביא לידיעת מעשה הינו ממרה של חכמינו, ופרחי ופירות
כל תפילותינו הינם ברכות, החלטות לחיים מלא רצון השם הם
חיים של עשיה בלבד. אז זאת מטרתנו בכל מקום.
(מתשע-עשרה המכתבים של הרב הירש, 1838, IV, עמוד 73)

ולאו בק כותב בספרו "מהות היהדות - יסודות ואמונות" (1905,
עמוד 3):

מקום הוראות ודרישות למעשים מוסריים ודתיים ביהדות כה
משמעותי, שבצורה הכרחית עומדים החוקים היבשים מאחור. לפני
דעת השם עומדות החובות כלפי אלוקים. עקרונות התורה
שמוגדרים למשל בתלמוד מתייחסים כמעט אך ורק לעשיה בדרך
טובה ובכך בדרך דתית וצודקת. רק עקרונות אלה נטענים בצורה
דתית ולהם למעשה תשובות מושלמות.

לכן עלינו לשואף לקיים חברה ברוח השוויון לנו ולכלל האזרחים
והתושבים במדינת ישראל. עלינו לבנות חברה שתאמין בעקרונות
הצדק החברתי, הכלכלי והסביבתי שתפעל למען חברה שתקדם
את זכויות האדם והאזרח, תכבד את השונות והפלורליזם הדתי
והתרבותי ותכיר בחשיבות ייצוגן של קהילות זהות וקבוצות
לאומיות שונות; חברה שתאפשר לכל אזרח ותושב להרגיש שהוא
שותף מלא ושווה זכויות במדינת ישראל. וביחד עם זה אסור לנו
לשכוח שאין לנו ארץ אחרת ושמדינת ישראל היא הבית של כל
היהודים ועלינו לשמור את אופי היהודית של מדינתנו ברוח
הדברים שהבאתי בפניכם מתחילת ועד סופו דבר תורת.



מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

ברוח זו אני מאחלת לכולנו שנה טובה ומלאת מעשים טובים, שנת

שלום בתוכינו ובינינו לשכינינו בקטן ובגדול. שהשם ישמור עלינו

ויתן לנו את הכח לעשייה.

אסיים עם תפילת השלווה של ריינהולד ניבור

[Reinhold Niebuhr (נולד ב-21 ביוני 1892 ונפטר ב-1 ביוני 1971)

היה תאולוג פרוטסטנטי אמריקאני]

http://en.wikipedia.org/wiki/Reinhold_Niebuhr

אלי, תן בי את השלווה, לקבל את הדברים שאין ביכולתי לשנותם,

הכוח לשנות את אשר ביכולתי, והתבונה להבחין בין השניים.

שבת שלום.

פליס רוזנברג